

3.3 PODNASLOV : RAZVOJNA BANKA VIJEĆA EUROPE Council of Europe Development Bank- CEB)

OPĆI PODACI

Osnivanje, načela , ciljevi, tijela banke

Razvojna banka Vijeća Evrope (CEB) je multilateralna razvojna banka sa socijalnim prizvukom. Utemeljena je 16. travnja 1956. godine da bi razriješila probleme izbjeglica, mada se njeno područje rada postupno proširilo i na sektore i akcije koje su izravno pridonijele razvitku socijalne kohezije u Europi. Administrativno sjedište je u Parizu, ali zbog lokacije tajništva Vijeća Europe, koji donosi administrativne odluke, povezano je i za Strasbourgom. CEB predstavlja glavni instrument politike solidarnosti u Europi; on koristi izvore za financiranje socijalnih projekata da bi pomogao 42 zemalje članice da ostvare održivi razvitak i rast.

CEB je multilateralna banka koja je pod nadležnošću Vijeća Europe. Zato je u njezinoj skraćnici CEB stoji – Council of Europe Bank (Banka Vijeća Europe). To znači da CEB upravlja svojim aktivnostima sukladno sa sveukupnim ciljevima Vijeća Evrope, posebice onim koji su u svezi sa ljudskim pravima, pluralističkom demokracijom i vladavinu prava. Iako je povezana sa Vijećem Europe, koje upravlja njom, Banka je pravno i financijski neovisna. Institucionalna povezanost sa Vijećem Europe posebice je vidljiva jer Glavni tajnik Vijeća Europe daje mišljenje na sva akta Banke.

Trenutačni broj članica je 43 (četrdesettri), 26 zemalja su članice Europske unije (EU) a 8 zemalja su zvanično kandidati ili potencijalni kandidati za pridruživanju u EU. Sve one su zajednički polje djelovanja Banke. Bosna i Hercegovina je članom postala 18.04. 2003. godine sa učešćem u akcijskom kapitalu od 0,177%.

Godinama prisutna orijentacija na socijalni sektor , potvrdila je njenu specificiranost u odnosu na druge međunarodne financijske institucije: ona je jedina europska razvojna banka sa čisto socijalnim težnjama i njene aktivnosti uključuju projekte koji se bore protiv eksteremnog siromaštva i socijalne isključenosti.

Osnovni pravni dokumenti Banke su :

- a) Treći protokol općeg sporazuma o privilegijama i imunitetima Vijeća Europe koji je potpisan 1959. godine i koji se potpisuje sa svakom zemljom članicom
- b) Statut
- c) Odluka o promjeni naziva
- d) Pravila i postupci

Prema članku VIII Statuta banke, CEB je organiziran , upravljan i kontrolisan od strane sljedećih tijela:

1. Odbor guvernera. Sastoji se od predstavnika zemalja članica i Predsjednika. Odbor odlučuje od općim orijentacijama bančinih aktivnosti, utvrđuje uvjete za članstvo, odlučuje o povećanju kapitala, odobrava godišnja izvješća , vrši izbor predsjedavajućih osoba u Upravnom Vijeću i Odboru za reviziju.
2. Upravno vijeće . Sastoji se od predsjedavajućeg i predstavnika zemalja članica. On izvršava zadatke koje mu delegira Odbor guvernera: odobrava kreditne i druge operacije, utvrđuje godišnji operativni proračun, odobrava investicijske i druge

projekte koji se podnose od vlada zemalja. Unutar njega je Izvršni komitet koji se sastoji od članova Upravnog vijeća i čija je odgovornost da izvršava pregled zahtjeva za financiranje, monitoring i izvršavanje projekata.

3. Odbor za reviziju ima tri člana imenovana od strane Odbora guvernera. Odbor provjerava točnost godišnjih računa, nakon što su pregledani od strane vanjskog revizora.

Područje i sektori djelatnosti

Područja djelovanja Banke su definirana njenim pravnim dokumentima i strateškim dokumentima uključuju:

1. Inkluzivni razvitak (rad na osiguravanju pristupa ekonomskim prilikama i osiguravanje perspektivne budućnosti za sve)
2. Potpora ranjivim skupinama ljudi (pomoć da se najranjivije skupine stanovništva uključe u društvo)
3. Održavanje okoliša (podrška društvenoj zajednici u promicanju održivosti okoliša, izbjegavanju i ublažavanju negativnog utjecaja klimatskih promjena)

Diverzificirala je svoja područja za rad u sljedećim sektorima: Izbjeglice i migranti; socijalno stanovanje, životni uvjeti, prirodne katastrofe, okoliš, edukacija, javna administracija, zdravstvo i mala i srednja poduzeća.

Financiranje i tipovi operacija

Banka svoje aktivnosti temelji na vlastitim izvorima i pričuva i ne prima pomoć ili subvencije od zemalja članica. Banka dakle, ne prima godišnje doprinose svojih članica. Zahvaljujući svojoj izvršnoj ocjeni, prikuplja sredstva na međunarodnom tržištu kapitala po najpovoljnijim uvjetima i svojih pričuva, omogućavajući tako da pozajmljuje uz značajno smanjenje troškove svojih izvora za financiranje socijalnih projekata. Rejting banke je trostruko veliko A, što odlikava kako veliki kvalitet aktive i pasive, visoku likvidnost i kvalitet upravljanja rizikom (rizik kamatnih stopa, rizik promjene deviznog kursa, kreditni rizik).

CEB je, prije svega, banka i kao takva odobrava zajmove i izdaje jamstva, a ne dobiva subvencije. Međutim u nekim izuzetno ekstremnim situacijama banka je odobravalala donacije pojedinim zemljama

Razlikuje se dva pristupa CEB-a u financiranju posuđivača

1. Financiranje, za banku prihvatljivih projekata, posuđivača kada odobreni zajam prethodno odgovora zahtjevu za kredit koji se podnosi od strane posuđivača, čiji iznos i namjena moraju biti odobreni od strane Upravnog vijeća.
2. Zajam, čiji financijski uslovi se izravnog pregovaraju između Banke i korisnika zajma

Ova razlika između projekta i zajma u vezi su sa dva odvojena dijela jednog te istog postupka, poznatog kao «projektni ciklus» u kojem posuđivač podnosi zahtjev za financiranje CEB-u, prezentira projekat na procjenu, dobiva odobrenje za projekat i pribavlja dozname za odnosni zajam.

Banka podupire tri tipa projekata. To su :

- **Pojedinačni projekti (PP)** koji se odnose na jedinstvene projekte na pojedinačnom području aktivnosti
- **Sektorski bazirani projekti (SP)** koji dolaze unutar nacionalnog i regionalnog programa sektorskog razvitka , sačinjen je od nekoliko projektata u jednom području djelovanja,
- **Multi-projektni program (MP)** napravljen od nekoliko projekata ograničenog iznosa, u različitim područjima djelovanja, koji donose koristi većem broju korisnika u zemlji posuđivača

Faze u odobravanju projekta

Projekti koji su u svezi sa podnošenjem zahtjeva (sadrže informacije o svim aspektima projekta i profilu posuđivača) od strane zemlje posuđivača i koji se odobravaju od strane Upravnog vijeća banke moraju biti procjenjivani po bančnim procedurama. Projektini ciklus za projekte ima sljedeće faze:

1. Identifikacija – to je prvi prilaz prema svim elementima projekta da bi se odredilo da li je prikladan za financiranje, da li je izvediv kako u pogledu ciljeva tako u pogledu sredstava kojima se žele dostići.
2. Procjena – Projekat, njegovi socijalni ciljevi, finansijska i tehnička izvedivost je predmet pregleda od strane Upravnog vijeća.
3. Odobrenje Upravnog vijeća – je nakon pregleda.
4. Pregovaranje o okvirnom kreditnom sporazumu - se vrši sa posuđivačem na temelju uvjeta utvrđenim od strane Upravnog vijeća.
5. Monitoring i doznaka – provedba projekta i provjera da li se koristi sukladno namjeni. Korisnik mora dostavljati kvartalna izvješća .
6. Dovršetak–koji prati finalni izvješće posuđivača o svim provedenim aktivnosti-ma i ciljevima koji su se postigli sukladno okvirnim sporazumom.

7. EX-post evaluacija treba da otkrije utjecaj i održivost projekta da bi se procenio kvalitet provdbe. Banka za to ima posebno odjeljenje gdje nakon evaluiranja daje povratnu informaciju o kvalitetu projekata koji su značajni za novi ciklus planiranja aktivnosti i osmišljavanja budućih projekata i zajmova.

Postoje i dvije kategorije operacija: zajmovi i jemstva.

- **Zajmovi za projekte i programe**, koji se doznaju izravno posuđivačima odgovornim za provedbu projekta (države, lokalne vlasti) ili finansijskim institucijama kada su projekti grupirani zajedno sa nekoliko korisnika
- **Zajmovna sredstva za kofinansiranje**
- **Zajmovi kao Instrument za finansiranje javnih finansijskih**
- **Medusektorski programski zajmovi**
- **Jemstva** unutar okvira za kreditne operacije koje se i provode putem drugih finansijskih izvora.

Karakteristike CEB zajmova

Odmah nakon što je zajam odobren od strane Upravnog vijeća banke, stavlja se na « stock » projekata koji čekaju financiranje. Korespondente doznake kredita vrše se u nekoliko tranši prema napretku u radovima i nakon što su se ispregovarali finansijski uvjeti između banke i posuđivača.

Finansijske karakteristike zajmova koje se direktno pregovaraju sa posuđivačima su u sljedećem :

- a) **Iznos.** Iznos CEB zajma ne može, generalno, da prelazi 50% od ukupnih troškova investicije posuđivača. U nekim situacijama moguće je da finansira i 90% vrijednosti projekta. Radi se o slučajevima zemalja sa teškoćama u borbi protiv siromaštva i zemljama niske stope razvitka. Bosna i Hercegovina je identifikovana kao zemlja korisnik takve mogućnosti kako je naznačeno u Politici zajmova i financiranja projekata (Loan and Project Financial Policy).
- b) **Rok.** Krediti banke su dugoročni. Period otplate kredita je 15 ili 20 godina sa 6 godina grejs perioda.
- c) **Valuta.** Banka posuđuje u svim valutama . Izbor valute se vrši kod procjene projekta prema preferencijama posuđivača, uvjetima na tržištu ili bančinih mogućnosti.
- d) **Kamatna stopa.** Zahvaljujući visokom rejtingu banke ona je sposobna povući izvore financiranja sa tržišta kapitala pod jako povoljnim uvjetima . Ona te uvjete prenosi i na posuđivače, dodajući malu maržu. Kamatene stope su sa grant elementom. Kao osnovna stopa je tromjesečni ili šestomjesečni EURIBOR plus marža. Subvencija kamatne stope je jedino kod onih projekata koji su u vezi sa prioritetima banke i koji imaju strogi socijalni kontekst. Ona subvencionira kamatu kroz poseban specijalni račun «Selective Trust Account» na koji se od 1995. godine u te svrhe usmjerava dio godišnjeg profita Banke. Sredstvima sa tog računa subvencionira kamatu nastalu povlačenjem sredstava iz kredita koji su ugovoreni sa bankom.

Zemlje članice EU imaju najveće učešće u odobrenim kreditima CEB-a, a najmanje doznake su bile u novoprimiteljne zemlje u EU i zemlje koje su u procesu pridruživanja.

Kapital banke , članstvo i finansijski položaj BIH

Bosna i Hercegovina je postala članica CEB-a , potpisivanjem Trećeg protokola o suradnji i imunitetima 2003. godine. Nakon potpisivanja tog sporazuma bila je obvezna upisati i uplatiti pozvani dio kapitala koji je alociran od strane Banke. Bosna i Hercegovina je učlanjenjem imala obvezu da uplati 2.272.000 EURa i to za rezerve 1.630.000 EUR i uplaćeni pozvani kapital 642.000 EUR .Kapital se uplaćivao postupno u razdoblju pet narednih godina . prvu ratu 2003 .godine u iznosu 567. 600 uplatile su , prema potpisanom Protokolu , Ambasada Velike Britanije , Švedske i Centralna banka Bosne i Hercegovine .Ostale četiri rate plaćene su iz proračuna Bosne i Hercegovine.

Na dan 31.12 .2023.godine kapital banke , opće pričuve i neto profit iznosi 3.519.574 tisuće EUR . Što se tiče kapitala ukupni upisani kapital je 5.579.046 tisuće EUR . Od toga nepozvani kapital , upisani ali ne plaćeni iznosi 4.954.771 tisuće EUR –a dok pozvani uplaćeni kapital članica iznosi 624.275 tisuće EUR. Opće pričuve iznose 2.786.051 tisuće EUR. Neto profit je 109.248 tisuće EUR. Kapital banke je podjeljen na 43 zemlje članice,

Kapital Banke je od 1956. godine, kada je utemeljena , više puta uvećavan da bi se omogućio razvitak njenih aktivnosti i očuvanje finansijske stabilnosti. Šesto uvećavanje kapitala bilo je odobreno 2011 godine (Rezolucija banke broj 386) , a završilo se do 2012. godine. Paid -in udio u upisanom pozvanom kapitalu koje članica plaća u gotovini Banka je platila za sve članice iz rezervi.

Bosna i Hercegovina koja je članica Banke od 2003.godine. uplatila je početni kapital i prihvatila je šesto povećanje kapitala.

Posljednje sedmo povećanje kapitala je odobreno Rezolucijom Upravnog odbora 463(2022) od 02.12.2022. godine i Rezolucijom 1647(2022) Administrativnog vijeća., a u svezi sa Strategijskim okvirom Banke za razdoblje 2023-2027. Rok za očitovanje članica o prihvatanju povećanja kapitala je bio do 30.06.2024 i produljivan je do 31.12.2024. Bosna i Hercegovina je prihvatila sedmo povećanje kapitala u cilju održavanja svoje postojeće pozicije 12.11.2024. Paid -in porcija u upisanom pozvanom kapitalu ovoga puta Banka nije platila iz rezervi prvi put u svojoj historiji.

Trenutna kapitalna pozicija Bosne i Hercegovine , kao zemlje koja nije još ostvarila članstvo u Evropskoj uniji je sljedeća:

Upisani kapital iznosi 17.207.000 EUR

Nepozvani dio kapitala 14.008.917 EUR

Kapital po pozivu 3.198.083 EUR

Ovakva kapitalna pozicija nosi 0,177 % prava glasanja u tijelima upravljanja Banke i povezana je sa procentom izloženosti Banke u svojim operacijama u zemlji članici.

Partnerstvo

CEB aktivno surađuje sa drugim finansijskim institucijama, kako bi proširila svoja sredstva za aktivnosti i povećala njihovu dodanu vrijednost.

Posebna je veza između CEB-a i Europske komisije tj. Europske unije jer ona svoje aktivnosti razvija na osnovu okvira i ciljeva koje utvrdi Vijeće Europe, podržavajući tako prioritete EU. EU je glavni konstitutivni partner banci. Od EU proširenja sa 15 na 27 zemalja, područje CEB operacija se proširilo. Također je izražena bilateralna suradnja , ugovorno utemeljena , sa

drugim europskim finansijskim institucijama Europskom investicijskom bankom (potpisan 2008.godine zajedničku izjavu o suradnji) , Europskom bankom za obnovu i razvitak .

Sa drugim međunarodnim finansijskim institucijama je potpisala Memorandum o razumijevanju u kojem se nastojalo da privuku druge finansijske institucije prema politikama EU, naročito pomoć zemljama središnje i istočne Europe i zemljama potencijalnim kandidatima u EU, Rusiji i dr. Tu se može pomenuti suradnja sa Međunarodnom bankom za obnovu i razviak (IBRD i IDA) , Nordijska investicijska banka (NIB) , Njemačka razvojna banka (KfW) i Mehanizam za evropsku stabilnost (ESM)

CEB participira u programu EU pod nazivom «Investment Project Facility –IPF» za financiranje projekata infrastrukture u općinama zemalja Zapadnog Balkana. Kroz IPF financiraju projekti u oblasti energetskog sektora, transporta i telekomunikacija. Takođe, participira kao posmatrač na sastancima razvojnih komiteta Svjetske banke i MMF-a.

Posebna suradnja je sa Ujedinjenim nacijama tačnije nejmim agencijama koje su aktivne u zemljama člancima i to sa UNDP, UNHCR,i UNICEF. Permanentni je posmatrač u UNFCCC.

Saradnja sa donatorima je takođe značajna. 28 zemalja članica CEB-a , dvije zemlje koje nisu članice , Sjedinjene američke države , Ujedinjeno kraljevstvo Velike Britanije kao i Evropska unija , kroz Evropsku komisiju i Evropsku investicionu banku daju dobrinos u CEB Trust fondove. Iz CEB donatorskih sredstava u Bosni i Hercegovini se finansira RHP projekat (Regionalni projekat stambenog zbrinjavanja) kojim se nastoji osigurati stambena rješenja za izbjegle i raseljene osobe u Bosni i Herecegovini i u zemljama okruženja.

1. Dokumenti

Osnovni pravni dokumenti banke

1. [Teći protocol i opći sporazum o privilegijama I imunitetima Vijeća Europe usvojen 1959.godine \(Third Protocol to the general agreement on privileges and immunities of the Council of Europe adopted 1956\)](#)
2. [Statut \(Artikle of Agreement\)](#)
3. [CEB Strategy 2020-2022](#)
4. [CEB Development Plan 2020-2022](#)

Drugi dokumenti banke

1. [Loan and Project Financing Policy](#)
2. [CEB Handbook for Preparation and Implentation of Project](#)
3. [CEB Loan Regulations \(engleski prevod \)](#)
4. [Procurement Guidelines](#)

Važni dokumenti za BIH

1. [Teći protocol i opći sporazum o privilegijama i imunitetima Vijeća Europe usvojen potpisan između VE I BIH /engleski I prevod\)](#)

2. Izvješća o položaju BiH u strukturi kapitala CEB-a

2. Portfolio aktivnih projekata u Bosni i Hercegovini financiranih od CEB

Iako je BiH relativno nova članica CEB (od 2003.godine) Banka, je imala značajna ulaganja u Bosnu i Hercegovinu i to u one sektore koji su povezani sa dijelom populacije koji je najosjetljiviji na promjene i siromaštvo (izbjegle i raseljene osobe, demobilirani branitelji itd.). Učinci ulaganja u taj sektor su vidljivi kroz potporu izgradnji velikog broja stambenih jedinica, podizanja kvaliteta usluga i uvođenje obiteljske medicine u zdravstvu, smanjenju fiskalnih izdvajanja za te svrhe. Iako je, stavljajući u kontekst drugih zemalja, učešće BiH u odobrenim i doznačenim sredstvima CEB-a minorno, realno je očekivati da se situacija promjeni kako napredujemo na putu pridruživanja EU gdje će financiranje socijalnog razvitka postati izraženije.

Pored ovih izravnih zajmova CEB je u na teritoriji BiH prisutana kroz multi - projekte, koji nisu izravno vezani za zaduživanje BiH niti za izdavanje bilo kakvih jamstava. To su projekti koje banke u vidu pozajmica daje svojim partnerskim bankama u BiH, koje su osnov za razvijanje portfelja kredita za financiranje malih i srednjih poduzeća, općina ili drugih ciljeva, sukladno kriterijumima koje CEB navodi u svojim rezolucijama.

1. [Portofelj završenih projekata](#)
2. [Portfelj aktivnih projekata i pozajmica](#)
3. [RHP projekat](#)

3. Aktualna pitanja suradnje:

Banka financiranjem kontinuirano omogućava da Bosna i Hercegovina riješi pitanja u socijalnom , zdravstvenom sektoru posebice se usredotočuje na stvaranje uvjeta za humano stanovanje izbjeglica I raseljenih osoba , socijalne potreba drugih ranjivih skupina u društvu , napore zemlje u sferi rješavanja problema u oblasti migracija, izgradnjom kapaciteta za podizanje zdravstvenih usluga na višoj razini.

